

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M. B. i J. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
z udziałem zainteresowanego Stowarzyszenia E. Oddział w W.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej Stowarzyszenia E. Oddziału w W. od wyroku Sądu
Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 listopada 2014 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od zainteresowanego - Stowarzyszenia E. Oddziału w W.
na rzecz organu rentowego 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 listopada 2014 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie z wniosku M. B. i J. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W., przy udziale – jako zainteresowanego – Stowarzyszenia E. Oddziału w W. (płatnik) o ubezpieczenie społeczne, na skutek apelacji organu rentowego, zmienił wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 22 kwietnia 2014 r., w ten sposób, że oddalił odwołania

wnioskodawców od decyzji organu rentowego z dnia 1 lutego 2013 r., którymi objęto ich obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym w okresach wskazanych w decyzjach (pkt I), zasądził od wnioskodawców M. B. na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł (pkt II) oraz od J. S. na rzecz organu rentowego kwotę 315 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

Zdaniem Sądu drugiej instancji, stosunek prawny łączący Stowarzyszenie E. i wnioskodawców nie był umową o dzieło, której cechą jest osiągnięcie w przyszłości z góry określonego, samoistnego, obiektywnie osiągalnego i subiektywnie pewnego rezultatu ludzkiej pracy, mającego postać materialną, albo utrwalonego na odpowiednim nośniku. W ocenie Sądu Apelacyjnego, charakter pracy wnioskodawców był typową usługą starannego działania, polegającą na przeprowadzeniu egzaminów i wypisywaniu świadectw kwalifikacyjnych, do której na podstawie art. 750 k.c. należy stosować przepisy regulujące umowę zlecenia. Ustalenie podlegania wnioskodawców ubezpieczeniom społecznym z tytułu zawartych przez wnioskodawców umów o świadczenie usług, do których na podstawie art. 750 k.c. należy stosować przepisy regulujące umowę zlecenia jest związane z obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne w zależności od wysokości wynagrodzenia. W rozpoznawanej sprawie w umowie strony nie wskazały także, że chodzi o dzieło będące utworem w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych(jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 666 ze zm.) i nie obejmowały również przeniesienia praw autorskich.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku pełnomocnik płatnika - zaskarżając go w całości, zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 54 ust. 3, art. 54 ust. 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 ze zm.), według których składy osobowe członków komisji egzaminacyjnych powołuje aktem powołania Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, a powołanie w tym trybie nie powoduje wystąpienia obowiązku objęcia ubezpieczeniem społecznym członków komisji kwalifikacyjnych”, § 1, § 8-12 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci

(Dz.U. Nr 89, poz. 828 ze zm.), które wskazują jednoznacznie na funkcjonowanie stron w sektorze objętym regulacjami prawa administracyjnego, a funkcja pełniona przez wnioskodawców w wyniku powołania na członków komisji kwalifikacyjnych nie rodzi obowiązku objęcia ubezpieczeniem społecznym, art. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), który „nie wskazuje powołania na członka komisji kwalifikacyjnych jako tytułu prawnego do objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu pracy w komisji kwalifikacyjnej i w konsekwencji błędne uznanie, że powodowie podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pracy w komisji kwalifikacyjnej”, art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez uznanie, że „powodowie obowiązkowo podlegali ubezpieczeniu wypadkowemu z tytułu pracy w komisji kwalifikacyjnej, podczas gdy stosunek pracy na podstawie powołania, nie generuje obowiązku podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, co stanowi warunek podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu”, art. 627 k.c. poprzez „pominięcie treści stosunku zobowiązaniowego jaką była umowa o dzieło istniejąca między stronami, która nie generuje obowiązku objęcia ubezpieczeniem społecznym członków komisji kwalifikacyjnych”, art. 734 k.c. poprzez uznanie, że „treścią stosunku cywilnoprawnego między zainteresowanym a powodami była umowa zlecenia lub umowa świadczenia usług zbliżona do umowy zlecenia”.

W oparciu o przedstawione zarzuty pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez jego zmianę i oddalenie apelacji organu rentowego, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na zagadnienie prawne – czy członkowie komisji egzaminacyjnych powołani przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na podstawie wskazanych wyżej przepisów podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik organ rentowego wniosł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej wraz z orzeczeniem o kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, którego rozstrzygnięcie może nadto sprzyjać rozwojowi prawa i jego prawidłowego stosowania. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania zagadnienia prawnego, także przytoczenia jego podstaw (konkretnych przepisów prawnych), wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 Nr 7-8, poz. 51; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841), przy czym podstawa taka nie zachodzi, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii sformułowanego zagadnienia prawnego i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a skarżący nie przytoczył istotnych okoliczności uzasadniających zmianę utrwalonej judykatury (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Problemy prawne wskazywane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania były już przedmiotem wyroków Sądu Najwyższego m.in. z dnia 23 czerwca 2009 r., III UK 24/09 (LEX nr 518053) oraz z dnia 14 grudnia 2010 r., I UK 209/10 (LEX Nr 738525), w których - na tle art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 148) - Sąd Najwyższy przyjął, że fakt powstania relacji publicznoprawnej wynikającej z wyznaczenia zainteresowanego do świadczenia usług weterynaryjnych,

wykonywanych pod nadzorem i w imieniu organów Inspekcji Weterynaryjnej, nie znaczy, że przepisy te kreują odrębny typ umowy, niemieszczący się w kategorii kodeksowej umowy zlecenia. Domena władztwa publicznego wyrażająca się w decyzji o wyznaczeniu lekarza weterynarii do zadań inspekcji nie rozstrzyga o podstawie jego ubezpieczeń społecznych. Nie stanowi to w ogóle jej przedmiotu. Sytuację lekarzy weterynarii wyznaczonych do wykonywania określonych czynności na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 2 powyższej ustawy kształtuje z jednej strony decyzja o wyznaczeniu, a z drugiej umowa.

Jest to sytuacja analogiczna do tej w rozpatrywanej sprawie, w której członkowie komisji przeprowadzającej egzamin kwalifikacyjny byli powoływani do jej składu przez Prezesa URE (art. 54 ust. 3 pkt 1 ustawy - Prawo energetyczne). Powołanie to nie rozstrzyga o podstawie ubezpieczeń społecznych członka komisji (nie stanowi to w ogóle jej przedmiotu). Zatem o podstawie ubezpieczeń społecznych członka komisji egzaminacyjnej decyduje umowa, którą z nim zawiera np. stowarzyszenie naukowo-techniczne, przy którym działa komisja kwalifikacyjna (§ 12 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci). Nie sposób też nie zauważyć, że przykład odmiennej interpretacji powołanych wyżej przepisów (na który powołują się wnioskodawcy), prezentowany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. oparty został na założeniu, że wynagrodzenie członkom komisji kwalifikacyjnych wypłacane jest przez Prezesa URE (skoro brak w niej jakiegokolwiek wzmianki o umowie cywilnoprawnej zawartej między Stowarzyszeniem a członkiem komisji). Należy także podkreślić, że wynagrodzenie wnioskodawców wypłacane było przez zamawiającego (płatnika), a zatem przez stronę spornej umowy, było więc wynagrodzeniem z tytułu tej umowy, a nie wynagrodzeniem z tytułu powołania do składu komisji egzaminacyjnej przez Prezesa URE.

Podobnie Sąd Najwyższy uznał (w analogicznej sprawie) w wyroku z dnia 11 sierpnia 2016 r., II UK 316/15, oddalając skargę kasacyjną zainteresowanego.

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c., określając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika zgodnie z § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).